

на различаващи се по равнище и динамика индикатори. Възможно е зад еднакви позиции да се крият съчетания на индикатори с различни стойности. Това налага осъществяване на второто направление на анализа, реализирано като съпътстващ първото направление елемент на национално равнище. Разширеният паралелен анализ на национално ниво позволява на всяка страна да проследи в каква насока и доколко устойчиво се променят икономическите фактори на прогреса, кои индикатори доминират промяната и в каква насока е влиянието им. Получената на национално равнище информация от такъв характер е изходна предпоставка за ефективна реализация на принципите на концепцията за човешкото развитие.

Първото направление на анализа излиза извън рамките на настоящото изследване. Ще спомена само, че мои изчисления (базирани на пет съставими социални индикатора, обобщени за периода 2000-2005 г. и обхващащи трите основни измерения на човешкото лишение - дълъг живот в добро здраве, знание и приличен стандарт на живот) показват, че HPI_2 за страните от Централна и Източна Европа варира в широки граници (Жекова, С., 2008). (Индикаторите, на базата на които е получен индексът на човешката бедност за региона на Централна и Източна Европа, са: средна продължителност на живота в лошо здраве, вероятност за недоживяване до възраст 40 и 60 години, равнище на неграмотност при възрастните и население, живеещо с по-малко от четири долара на ден.) Широката вариация на индекса говори за големи разлики между страните от Централна и Източна Европа по отношение на нереализираните възможности и лишенията на населението им. Индексът е с най-малка стойност в Чехия (5.6%), което я определя като страната с най-ниска степен на човешката бедност в региона. В най-неблагоприятна позиция е Молдова с най-висока стойност на индекса - 45.0%. България е на тринадесета позиция (от общо 18 страни) със стойност на индекса 27.8%. В рамките на най-тесен коментар ще отбележа, че позиция, извеждаща ни единствено преди Украйна, Русия, Албания, Румъния и Молдова, не говори добре за равнището на човешкия просперитет в нашата страна. Този факт изисква задълбочен анализ на състоянието, направлението на изменение и устойчивостта в развитието на човешкия фактор в страната ни и извеждането на проблемните елементи, детерминиращи степента на нереализираните човешки възможности.

Адаптацията на индекса на човешката бедност за условията на България се реализира на основата на селектирани чрез предварителен анализ индикатори в рамките на коментирания вече четири измерения на нереализираните човешки възможности и лишения. Първото измерение (дълъг живот в добро здраве) по принцип е основополагащо по отношение на човешкото благополучие, но за нашата страна то придобива допълнително значение и трябва да бъде представено най-пълно. Това произтича от факта,